

ضرورت تبیین چهارچوب مفهومی شاخص‌های سلامت

سعید آصف‌زاده^۱، مهرداد فرزندی‌پور^۲

پذیرش مقاله: ۱۳۸۴/۵/۲۵

اصلاح نهایی: ۱۳۸۴/۵/۱۵

دریافت مقاله: ۱۳۸۳/۹/۲

چکیده

شاخص‌های عملکرد سلامت وضعیت یا فرآیندهای حیاتی را اندازه‌گیری می‌کنند. با ارایه چهارچوب مفهومی شاخص‌های سلامت می‌توان یک مجموعه متفق از شاخص‌های سلامت را ایجاد کرد. بنابراین مطالعه با هدف بررسی ابعاد چهارچوب مفهومی شاخص‌های سلامت و نقش آن در گزارش‌دهی شاخص‌های سلامت، انجام گردید. پژوهش به روش مرور منظم مقالات علمی (مرور سیستماتیک) انجام شده و از نوع کتابخانه‌ای بر اساس منابع اینترنتی بوده است. در این مطالعه، چهارچوب سیستم سلامت، ابعاد چهارچوب مفهومی شاخص‌های سلامت و معیارهای انتخاب شاخص‌های سلامت، مورد توجه و بررسی قرار گرفته است. تعیین مفاهیم شاخص‌های سلامت در پایش و ارزشیابی سیستم بهداشت و درمان و در عملکرد آن مؤثر است. **واژه‌های کلیدی:** شاخص‌های سلامت، چهارچوب مفهومی، ابعاد چهارچوب شاخص‌های سلامت، وضعیت سلامت

مقدمه

سلامت دربرگیرنده تندرستی جسمی و روانی اجتماعی است نه فقدان بیماری. چون عوامل بسیاری بر سلامت و تندرستی مؤثرند درک طبیعت و محدوده این عوامل تعیین کننده، یک عنصر ضروری در توسعه استراتژی‌های بهبود سلامت و تعیین شاخص‌هایی است که می‌تواند عناصر مناسب تلاش برای پایش عملکرد باشد.

در سال‌های اخیر، پایش به عنوان ابزاری برای ارزیابی خدمات مراقبت سلامت فردی توجه فرآیندهای را به خود معطوف داشته است، این توجه به پایش عملکرد مربوط به عوامل متعددی از جمله موضوعاتی درباره کارایی و اثربخشی استفاده از منابع مالی مراقبت بهداشتی در ارایه مراقبت و کیفیت بالا و دستیابی به بهترین نتایج ممکن در سلامت است.

اصطلاح پایش عملکرد به یک فرآیند مستمر انتخاب شاخص‌های مبتنی بر جامعه اشاره دارد که می‌تواند برای

سنجش فرآیند و نتایج یک راه‌برد مداخله جهت بهبود سلامت، جمع‌آوری و تحلیل داده‌های آن شاخص‌ها و قابلیت دسترسی نتایج برای جامعه به عنوان یک کل و خصوصاً آن بخش‌هایی از جامعه که درگیر فعالیت‌های بهبود سلامت هستند مورد استفاده قرار گیرد تا اطلاعات لازم در مورد ارزیابی‌های اثربخشی یک مداخله و هم بخشی‌های بخش‌های پاسخ‌گو در دسترس قرار گیرد [۴۰].

شاخص‌ها عبارتند از: سنجش‌های عملی اجزاء، چهارچوب مفهومی [۳۶]. معمولاً اصطلاح شاخص سلامت به یک میزان خلاصه واحد اشاره دارد که اغلب با اصطلاحات کمی توصیف شده و بُعد کلیدی وضعیت سلامت، سیستم مراقبت بهداشتی یا فاکتورهای مرتبط با آن را نشان می‌دهد [۱۵].

بنابراین یک شاخص، یک علامت عملکرد است و می‌تواند برای پیگیری پیشرفت در عملکرد برنامه‌های کشوری شاخص‌های مولد سلامت و اجزاء پروژه آن‌ها مورد استفاده قرار گیرد. بر این اساس که اگر شما بتوانید آن را

۱- (نویسنده مسئول) دانشیار گروه آموزشی مدیریت بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین
تلفن: ۰۲۸۱-۳۳۳۷۰۰۶، فاکس: ۰۲۸۱-۳۳۵۰۰۵۶، پست الکترونیکی: Sasefzadeh@qums.ac.ir
۲- مربی عضو هیأت علمی گروه آموزشی مدیریت اطلاعات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان